

Økonomisk Vold

Hvad er det, hvordan foregår det, hvorfor sker det, hvad er konsekvensen for den udsatte og hvad kan du gøre ved det ?

Økonomisk vold er 1 af de 5 voldsformer. De øvrige voldsformer er fysisk vold, psykisk vold, materiel vold og seksuel vold.

Vold defineres i denne sammenhæng overordnet som: "... en handling eller trussel, der krænker, skræmmer, smerter eller skader en anden person fysisk eller psykisk." Kilde: www.lokk.dk.

Økonomisk vold er: "... for eksempel at være nægtet adgang til penge, at skulle aflevere de penge, man selv tjener, og få dem udbetalt i afmålte lømpepenge. Det kan også handle om, at voldsudøveren sørger for at sætte den voldsudsatte i gæld."

Typisk oplever den voldsudsatte flere af ovenstående 5 voldstyper, enten på skift eller sammenfaldende. Økonomisk vold vil derfor ofte være en del af et større voldsmønster i relationen.

Amerikanske undersøgelser viser at 98 % af "domestic violence cases", dvs. sager med vold i hjemmet, indeholder elementer af økonomisk vold.

Uoverskuelighed og frygt for et liv uden, eller med begrænsede, økonomiske ressourcer vejer for mange voldsudsatte tungt, når beslutningen om at bryde relationen skal træffes.

Samme undersøgelser peger desuden på, at de langsigtede konsekvenser af økonomisk vold er den overvejende årsag til, at kvinder vender tilbage til et voldeligt forhold, som de ellers havde forladt.

Økonomisk vold er uden tvivl også en af de vigtigste årsager til, at så mange aldrig kommer ud af en voldelig relation til at begynde med. Uoverskuelig-

hed og frygt for et liv uden eller med begrænsede økonomiske ressourcer vejer for mange voldsudsatte tungt, når beslutningen om at bryde relationen skal træffes.

Den krænkede person ender ofte med et næsten umuligt valg: Skal jeg forblive i en dysfunktionel relation og måske blive ødelagt langsomt, eller skal jeg forlade relationen og havne akut i en utryg problematisk økonomisk situation, hvor jeg står helt alene?

Den krænkede person vil som oftest ikke have et klart billede af, om vedkommende har råd til at være alene, hvor mange penge vedkommende eventuelt skylder væk, om vedkommende har råd til egen bolig og til at forsørge børn på egen hånd. Det er spørgsmål mange voldsudsatte aldrig får skaffet sig svar på. I stedet resignerer de.

ØKONOMISK VOLD I PRAKSIS

Økonomisk vold er ét af den dominerende, manipulerende, kontrollerende partners mest effektfulde og paralyserende værktøjer til at opnå total kontrol over alle ressourcer, herunder partneren og partnerens ressourcer.

Kontrollen over de økonomiske beslutninger giver krænkeren mulighed for at kunne dominere totalt, og dermed dække sine egne behov optimalt, herunder evt. at berige sig selv på bekostning af den udsatte.

Den krænkende opnår total kontrol over privatøkonomien, og den udsatte har typisk ingen eller meget begrænset information om eller indflydelse på krænkerens økonomi eller ressourcer.

Det fører til langsom nedbrydelse af både selvværd et og de fleste konkrete handlemuligheder hos den udsatte part.

TEGN PÅ ØKONOMISK VOLD **Krænkeren sætter sig på information og al praktisk håndtering af penge.**

Økonomisk vold starter ofte med, at krænkeren i sin "godhed" påtager sig opgaven med at holde styr på økonomien i relationen. Krænkelsen kan altså indledningsvist indpakkes som omsorg og venlig hjælp fra den krænkende parts side.

Det kan starte med udsagn som: "Lad mig betale regningerne", eller: "Jeg skal nok holde styr på web-bank, NemID, Betalingsservice og e-boks."

Yderligere kan der argumenteres med: "Det dur du ikke til, så jeg skal nok hjælpe dig."

Inden længe har den voldsudsatte part ingen som helst overblik eller adgang til information i sin egen eller den fælles økonomi.

Krænkeren begrænser sin partners indtægt

En anden taktik fra krænkerens side kan være, at skabe økonomisk afhængighed hos den udsatte, ved at begrænse eller forhindre vedkommende i at fastholde f.eks. job og indtægt, eller systematisk modarbejde at den udsatte f.eks. får en chance for at komme ind på arbejdsmarkedet igen.

Krænkeren kan decideret ødelægge jobsituationen ved f.eks. personligt at møde op og lave scener på arbejdspladsen, eller på forskellig vis presse den udsatte til ikke at passe arbejdet ordentligt. Konsekvensen er, at den udsatte bliver 100 % økonomisk afhængig, og samtidigt socialt isoleret, i det den voldsudsatte afskæres fra den sociale kontakt i et normalt arbejdsliv.

Overtagelse af den krænkedes værdier

Et typisk scenarie er, at den voldsudsatte er kommet ind i forholdet med sin egen bolig, hvor vedkommendes navn står alene på lejekontrakten. Pludselig bliver boligen byttet til anden lejlighed, hvor begge

parter står på lejekontrakten. I helt grelle tilfælde står kun krænker på lejekontrakt. Det samme kan ske med den krænkedes øvrige værdier, som f.eks. møbler, smykker, arvestykker eller andet, som lø-

Yderligere kan der argumenteres: "Det dur du ikke til, så jeg skal nok hjælpe dig." Inden længe har den voldsudsatte part ingen som helst overblik eller adgang til information i sin egen eller den fælles økonomi.

bende bliver solgt eller byttet ud til andre aktiver der pludseligt er fælleseje, eller værdierne bliver brugt/solgt, med henblik på at finansiere løbende forbrug eller til afbetaling på ny gæld.

På denne måde kan den krænkede stå fuldstændigt ribbet for de værdier vedkommende oprindeligt havde ved indgangen til parforholdet.

Fri bane for økonomisk misbrug

Motivet fra krænkerens side er typisk at dække egne behov på den voldsudsattes bekostning, og supplerende opnå dominans over den udsatte, baseret på dennes tiltagende eller helt manglende økonomiske handlefrihed.

Har den voldsudsatte overdraget NemID, pinkoder og webbank-adgang til en krænkende partner, kan vedkommende nemt optage ny gæld eller indkøbe aktiver i den krænkedes navn og for den krænkedes regning.

Ligeledes kan konti løbende drænes, og eventuelle

pensioner den voldsudsatte har, kan udbedes udbetalt i utide.

Et udsagn som "Det viser sig, at vi har råd til at tage på ferie i år", kan i virkelighed dække over: "Jeg har netop optaget et kviklån i dit navn, uden at fortælle dig det"

Krænker kan ligeledes indgå aftaler om køb eller leasing af større ting, hvor aftalen bliver indgået i krænkens navn, men de løbende finansieringsomkostninger trækkes på den udsattes konto.

Ved et brud står den krænkede tilbage uden lovlige rettigheder til de købte eller leasede genstande.

En krænkende partners taktik kan også være, at den voldsudsatte får lov at dække løbende udgifter såsom lejeudgifter, mad, institutioner, abonnementer m.m. Det vil sige penge der "forsvinder".

Krænkeren kan så eventuelt arrangere, at han løbende betaler terminer til huset, bilen eller andre aktiver (som står i krænkerens navn), det vil sige værdier krænkeren kan tage med sig ved brud af relationen.

Fri bane for skyggeøkonomier

I mange tilfælde er det særdeles centralt for krænkeren, at vedkommendes egen økonomi er helt privat og ukendt for den udsatte. På den måde kan krænkerens eventuelt dyre vaner eller personlige behov dækkes uden den voldsudsattes viden.

Krænker kan også hemmeligholde sine reelle indtægter, for at undgå at bidrage på lige fod i fællesøkonomien.

Krænkerens økonomiske evne til at bidrage til fællesøkonomien kan også være begrænset af store,

"Det viser sig, at vi har råd til at tage på ferie i år" kan i virkelighed dække over: "Jeg har netop optaget et kviklån i dit navn, uden at fortælle dig det"....

hemmelige indbetalinger til pension, individuel opsparing eller gammel gæld.

Der er naturligvis ikke noget galt med pensionsindbetalinger eller opsparing, men det sker hyppigt at den udsatte kommer til at dække alle løbende omkostninger, imens krænkeren skaber personlig opsparing eller afvikler personlig gæld.

Krænker der udøver økonomisk vold vil i øvrigt nidkært overvåge og tømme den fysiske postkasse, samt løbende fjerne alle rudekvarter og lignende "bevismateriale", med henblik på f.eks. at skjule en problematisk gældssituation.

KØNSROLLER NORMALISERER ØKONOMISK VOLD

Mange krænker opnår økonomisk kontrol med udgangspunkt i traditionelle kønsroller, hvor der

typisk har været skarpe arbejdsdelinger imellem kønnene.

I generationer har det været naturligt, at manden pga. sin indtægt og sit forsørgeransvar varetog større pengebetalinger i familien.

Når der i moderne tid også har været et teknisk element involveret i økonomien, pga. internet/computer, har det muligvis også kunnet understøtte en skævvridning, når den "tekniske" mand har sat sig på håndteringen af økonomien, imens kvinden har stået for mere lavpraktiske husholdningsopgaver.

Disse "rationelle" arbejdsdelinger og normer kan altså få økonomisk vold til at ligne en helt upåfaldende familienormalitet.

Økonomisk vold, der camoufleres som omsorg og ansvarsfordeling, kan således være meget svær at få øje på og identificere, både for den voldsudsatte og den voldsudsattes pårørende.

DIGITALISERING; VEN OG FJENDE

I dag kan alle via en smartphone-app få lynhurtig og nem adgang til forvaltning af deres pengesager. På ingen tid kan man få overblik over egne konti, egen NemID, egen e-boks m.m.

Desuden får man idag altid et opdateret indblik i alle transaktioner på alle konti. Tiden hvor man fik et månedsgammelt (læs: forældet) kontoudtog i postkassen er forbi.

Bagsiden ved den teknologiske udvikling er, at hvis den voldsudsatte part bare én gang har overdraget sit NemID eller koder til webbank m.m. til sin partner, så kan denne skade den voldsudsatte og berige sig selv hurtigere og mere effektivt end tidligere.

Aftaler i den voldsudsatte partners navn kan indgås elektronisk, uden ubehaget ved den åbenlyse kriminelle handling, som selv krænker tidligere har oplevet ved at skulle forfalske deres partners underskrift på diverse dokumenter.

Teknologiens digitale signaturer betyder i dag, at aftaler kan indgås elektronisk, hvilket fjerner tidligere tiders barriere med at man skulle møde personligt op til underskrivelse af diverse forpligtende aftaler.

HVEM UDØVER ØKONOMISK VOLD?

Økonomisk vold opstår altid i et samspil mellem 2 parter. Én part der ønsker at dominere og derfor udøver vold, og én part der lader det ske, mere eller mindre bevidst.

Økonomisk vold eksisterer i mange afskygninger og grader. Hårdest ramt er de voldsudsatte, som krænkes af personer med narcissistiske eller anti-sociale træk. For en sådan krænkerstype er økonomisk vold en ekstremt effektiv strategi til at dominere, manipulere og kontrollere deres partner.

Især personer med narcissistiske træk er tiltrukket af dominans, og derudover har de oftest et problematisk forhold til andre menneskers økonomiske ressourcer, forstået på den måde, at de let opfatter andres midler som deres egne.

Narcissistiske personer har et oppustet selvbillede

og føler sig kategorisk berettiget til ”det bedste af det bedste”. De mener, at de naturligvis skal have positiv særbehandling og beundrende opmærksomhed fra omgivelserne.

Derfor opretholder de tit meget dyre og luksuriøse vaner, som tjener til at opretholde deres grandiose, overlegne selvbillede.

Desuden har de tendens til impulsive og uansvarlige økonomiske dispositioner, som resulterer i, at de lever over evne økonomisk.

Narcissistiske personer har ofte en barnlig magisk tænkning, hvor de forestiller sig, at uanset hvor store økonomiske problemer de skaber for sig selv eller andre, så løser det sig. De kan tro fuldt og fast på, at der i sidste ende viser sig en (magisk) løsning på problemet.

Desværre har personer med stærke narcissistiske træk ofte en ringe arbejdssevne og udholdenhed, og vanskeligheder med at indordne sig på en arbejdsplads, hvis de er ansatte. Det giver dem ofte problemer med at fastholde deres job.

Således kan personer med narcissistiske træk have svært ved både at have en stabil indtægt og et realistisk forbrugsniveau, som matcher indtægten.

Som tidligere nævnt, har narcissister ofte et problematisk forhold til andres penge. De kan have svært ved at skelne mellem ”dit og mit” både pga. deres følelse af berettigelse (altså oplevelsen af, at have større rettigheder end andre). Derudover kniber det med medfølelse og samvittighed. Det medfører, at nogle personer med narcissistiske træk uden den mindste skyldfølelse snylter på andres økonomi.

I faglitteraturen kaldes det parasitær adfærd:

Personen med narcissistiske træk kan agere som en parasit der tager bo hos en vært (den voldsudsatte partner), med henblik på at dræne værten for ressourcer til dækning af egne behov.

Personer med narcissistiske træk er derfor ikke egnede til at have adgang og slet ikke kontrol over andre personers penge og øvrige ressourcer. Er du i en relation med en sådan personlighedstype, og har du samtidigt afgivet økonomisk kontrol til denne, skal dine advarselsslamper i den grad blinke.

FA' DISKRET AFKLARING

Har denne artikel eller andre forhold skabt en mistanke hos dig om, at du er udsat for økonomisk vold, så lad være med at fortrænge den mistanke. Økonomisk vold kan kun trives så længe den udsatte part lader det ske. Det er forståeligt hvis man som voldsudsat frygter for konsekvenserne ved en konfrontation. I første omgang er der dog en del man kan gøre, uden at skulle konfrontere sin partner.

Det er fornuftigt at skaffe sig indblik, overblik og sikre eventuelle beviser, inden man involverer en krænkende partner. Hvis du på et for løst og udokumenteret grundlag, anklager din partner for økonomisk vold, vil det være for nemt at afvise dig, og det kan være at du anklager din partner uden rimelig grund.

Så første step er – helt diskret – at skaffe dig selv konkret indsigt i din og jeres økonomi.

Kontakt din bank og få adgang til dine konti

Oplys dit CPR-nummer og banken sætter dig i kontakt med din bankrådgiver. Sig, at du gerne vil have adgang til din webbank, eventuelt via din smartphone, men ikke helt ved hvordan man gør.

Du kan kun få adgang til de konti der er registreret eller med-registreret i dit navn.

Personen med narcissistiske træk kan agere som en parasit der tager bo hos en vært (den voldsudsatte partner), med henblik på at dræne værten for ressourcer til dækning af egne behov.

Følg diskret med i transaktioner på konti, og kig tilbage på hvilke ind- og udbetalinger der har været på kontoen.

Kig i webbanken under afdelingen for 'Betalinger og overførsler'. Her kan du se hvilke faste betalingsaftaler og faste overførsler til andre konti som er sat op i webbanken.

Inddrag dit NemID nøglekort

NemID bruges til digitalt at underskrive aftaler med juridisk gyldighed via Digital Signatur.

Har du givet en krænkende partner adgang til din NemID, kan vedkommende indgå juridisk gyldige aftaler på dine vegne. For at kunne underskrive på NemID kræver det typisk et nøglekort med en række 6-cifrede koder, som du har fået tilsendt med posten. Har du afgivet eller har den krænkende part inddraget dette nøglekort, kan krænkelserne foregå uden din viden.

Hvis du ved hvor dit nøglekort til NemID er, så inddrag det evt. diskret.

Hvis det er vigtigt for din partner, skal han nok spørge til det, og du kan så spørge hvad det skal bruges til.

Hold øje med den fysiske postkasse

Åbn brevene hvis dit navn står på. Især rudekverterne, men også andre breve der kan være rykkere eller inkasso-skrivelser. Er der oprettet gælds- eller betalingsaftaler du aldrig hørt om?

Hvis din partner kritiserer dig for at åbne din egen post, er det meget bekymrende.

Tjek, om der også er mange af den slags breve til din partner, men åbn ikke post hvor kun hans navn står på.

Hold øje med, om din partner tømmer postkassen hver dag, og ved præcis hvornår posten kommer. Det kan være tegn på, at det er vigtigt for ham, at du ikke ser brevene.

Overvej grundigt nedenstående spørgsmål:

Er mine, og aldrig min partners, værdier løbende blevet solgt, for at få vores økonomi til at hænge sammen?

Er jeg ”aktivt” forhindret af min partner i at følge med i min egen økonomi?

Har jeg bedt om, at det skal være sådan, eller er ”opgaven med økonomien” blevet inddraget?

Er jeg forhindret eller begrænset i at tjene min egne penge?

Hvornår er det sket og hvordan?

KONFRONTATION MED PARTNER

Efter foregående diskrete undersøgelser har du måske fået bekræftet din mistanke om økonomisk vold. Hvis det er tilfældet, så er der ingen vej uden om en konfrontation med din krænkende partner. Da økonomisk vold typisk er et element i en større kontrollerende, dominerende og manipulerende strategi, kan det virke uhyre provokerende på krænkeren at blive afsløret af dig, og bogstavelig talt tabe ansigt. Sørg for at være godt forberedt, og indstil dig mentalt på en voldsom reaktion.

Pas på dig selv og overvej din personlige sikkerhed inden du konfronterer.

Nedenstående råd kan bruges enten individuelt eller i sammenhæng.

Foreslå et fællesmøde med banken, med henblik på at få etableret et privat økonomisk overblik

Bed din partner, der jo har det økonomiske ansvar og overblik, om at fremstille et skriftligt overblik over jeres økonomi

Overblikket skal indeholde jeres månedlige indtægter og udgifter. Det skal desuden rumme et overblik over jeres gældsposter, dvs. et overblik over hvilke låneaftaler I har optaget (hos bank, realkredit, kviklån m.m.), hvornår aftalerne er indgået, hvor mange penge I har lånt, hvor meget der skyldes, hvor meget der skal afbetales månedligt og i hvilket navn gældsaf-talen er indgået.

Læg mærke til, om der er balance i de månedlige indtægter og udgifter, eller gældsaf-taler du aldrig har hørt om. Et sådant skriftligt overblik kan blive et centralt juridisk dokument, især hvis en økonomisk krænkende partner bevidst undlader at give alle relevante oplysninger.

Foreslå evt. adskilt & fælles økonomi

Prøv at foreslå din partner en model, hvor I har hver jeres indtægter på egen konto, og fra denne konto overfører et månedligt beløb til dækning af jeres fællesudgifter.

I råder så selv over resterende beløb på jeres konto. Det er en helt rimelig model, som skaber overblik over fællesudgifter, og giver hver part både økonomisk frihed og ansvar.

Det betyder ikke, at I skal bidrage til fællesudgifterne i et 100 % ligeligt forhold, hvis f.eks. den ene

part har langt højere indtægt end den anden. Men det betyder, at begge parter får et indblik i fællesøkonomien, og at begge har et økonomisk råderum, som partneren ikke kan disponere over.

OBSERVER DIN PARTNERS REAKTION

Uanset måden du vælger at konfrontere din eventuelt krænkende partner på, er det allervigtigste at registrere hvordan vedkommende reagerer på dine spørgsmål og/eller dine initiativer. Samarbejder vedkommende med dig, ved at svare på dine spørgsmål, uden at blive såret, fornærmet eller vred? Udviser vedkommende forståelse for din interesse?

Hvis det er tilfældet vil der sjældent være tale om alvorlig økonomisk vold eller et ønske om at ville dominere dig.

Bliver din partner rasende, fornærmet, opfarende, anklagende eller truende, så kan det være en vigtig indikation på, at noget er galt.

Vær også opmærksom på, om din partner på overfladen reagerer samarbejdsvilligt, men aldrig får leveret de informationer du har bedt om.

SKAM SOM STOPKLODS

Hvis du må konstatere, at du er udsat for økonomisk vold, er det vigtigt, at du handler på det.

Vælger du fortsat at ignorere eller bagatellisere det, så vil det sikkert fortsætte. Med tiden vil problemet vokse sig større og større.

For mange er det en skamfuld erkendelse, at man

Hos svære-nære.dk yder vi samtalebaseret støtte og rådgivning til personer, der er i nære relationer med kontrollerende, dominerende og manipulerende personer.

har været naiv til et punkt, hvor man er blevet udnyttet, eller at man har ladet stå til og sluppet sit ansvar. Denne skam kan, sammen med ubehaget ved at skulle konfrontere sin krænkende partner, sætte en effektiv stopper for handling.

HJÆLP TIL AT KOMME VIDERE

Tal med venner og bekendte, som du har tillid til, om din mistanke og bekymring. Måske kan de støtte dig i dine overvejelser og undersøgelser.

Du kan også få assistance hos Mødrehjælpen, der har gratis rådgivning på visse privatøkonomiske områder.

Du kan også kontakte en advokat, hvis du konstaterer, at problemet er voldsomt og muligvis kriminelt. Hos svære-nære.dk yder vi samtalebaseret støtte og rådgivning til personer, der er i nære relationer med kontrollerende, dominerende og manipulerende personer.